

Iwona STERCZEWSKA

<https://orcid.org/0000-0002-0358-8132>

Rola Policji w okresie III Rzeczypospolitej. Wybrane problemy

Streszczenie

Dla narodu oraz państwa polskiego, które w minionych stuleciach doświadczyły wielu tragedii, wojen, powstań i okupacji, zapewnienie trwałego bezpieczeństwa stanowi nie tylko warunek przetrwania, ale również szansę dla nadrobienia opóźnień w stosunku do poziomu cywilizacyjnego wspólnoty europejskiej. Obecnie Polska jest krajem bezpiecznym. Żaden z sąsiadów nie neguje naszych granic. Polska wkroczyła w XXI w. w warunkach wyjątkowych. Została członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego, który w dużym stopniu jest gwarantem jej bezpieczeństwa. W obecnym systemie prawnym jednym z organów odpowiedzialnych za właściwą realizację polityki bezpieczeństwa w państwie jest Policja. Z kolei poczucie bezpieczeństwa definiowane jest przede wszystkim w kategoriach fizycznego bezpieczeństwa osobistego oraz bezpieczeństwa mienia. Czuć się bezpiecznie oznacza między innymi brak obawy przed napadem, kradzieżą, pobiciem. Rola policji w ochronie bezpieczeństwa wewnętrznego jest szczególnie ważna. Z uwagi na charakter zadań przypisanych policjantom są oni najbliższym problemem, jakie dotyczą społeczeństwa.

Słowa kluczowe: Policja, bezpieczeństwo, bezpieczeństwo wewnętrzne, zwalczanie przestępczości, porządek publiczny.

Zapewnienie bezpieczeństwa, zarówno w aspekcie zewnętrznym, jak i wewnętrznym stanowi priorytet polityki każdego kraju, ponieważ brak bezpieczeństwa uniemożliwia jego normalny rozwój. W okresach wielkich przemian, rewolucji, dynamicznych przekształceń w układzie stosunków międzynarodowych, znaczenie czynnika bezpieczeństwa niepomiaralnie wzrasta. W nowych sytuacjach geostrategicznych, takich jak: zakończenie konfliktu zbrojnego, zmiana ustroju społeczno-politycznego, przewartościowanie lub upadek danego systemu międzynarodowego, narody i kraje zmierzają do maksymalizacji własnego bezpieczeństwa oraz minimalizacji zagrożeń płynących z zewnątrz¹.

¹ J. Struniawski, *Sztaby w policji. Organizacja i funkcjonowanie*, Szczytno 2017, s. 117–122; *Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe*, red. A. Ciupiński, K. Malak, Warszawa 2004, s. 311.

W lata dziewięćdziesiąte Polska weszła obciążona balastem długiego okresu PRL. Ponadto zmieniła się sytuacja w Europie i na świecie (załamanie się zimnowojennego, dwubiegunowego porządku międzynarodowego, rozpad Związku Radzieckiego, powstanie wokół Polski nowych państw: Rosji, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Słowacji, Czech, utrzymanie bloku zachodniego uosobianego przez NATO i Unię Europejską, zjednoczenie Niemiec), wywierając istotny wpływ na bezpieczeństwo międzynarodowe Rzeczypospolitej i stawiając jej władze w obliczu poważnego wyzwania. Dotyczyło ono konieczności wyboru nowej drogi rozwoju, znalezienia miejsca dla Polski w nowym środowisku międzynarodowym, a co się z tym wiąże – zapewnienia jej bezpieczeństwa². Następową także pełna demokratyzacja systemów ustrojowo-prawnych tej części Europy³. Instytucje porządku i bezpieczeństwa publicznego również zostały objęte reformami. W systemie państw komunistycznych organizacje porządkowe były ubezwłasnowolnione i upolitycznione. Porównując nasz kraj z innymi państwami Europy Wschodniej, w Polsce sytuacja społeczno-polityczna była liberalna. Dzięki temu Milicja Obywatelska, pomimo wielu ograniczeń, mogła skupić swój wysiłek na walce z przestępczością, a efekty tej walki były wymierne i pokaźne⁴. W związku z tym przemiana służb porządkowych zapoczątkowana w 1989 r. miała przebieg ewolucyjny⁵.

Powołana *Ustawą z 6 kwietnia 1990 r.*⁶ policja jest umundurowaną, uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa oraz utrzymania porządku publicznego⁷. Do jej podstawowych zadań należą: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz ich mienia przed bezprawnymi zamachami, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego⁸.

Nowa sytuacja polityczno-społeczna w naszym kraju spowodowała, że społeczeństwo polskie oczekiwało policji opiekuńczej i humanitarnej, przestrzegającej i chroniącej prawa człowieka oraz respektującej godność – wszystkich bez wyjątku – obywateli⁹.

² Ibidem, s. 311–312; L.F. Korzeniowski, A. Peplowski, *Wywiad gospodarczy. Historia i współczesność*, Kraków 2005, passim.

³ E. Stadtmüller, *Demokracja a polityka zagraniczna. Doświadczenia Polski w latach 90.*, [w:] *Polityka Polski wobec organizacji i państw europejskich 1990–2002*, red. M.S. Wolański, Wrocław 2003, s. 12.

⁴ P. Majer, *Milicja Obywatelska 1944–1957. Geneza, organizacja, działalność w aparacie władzy*, Olsztyn 2004, passim.

⁵ A. Misiuk, *Historia Policji w Polsce. Od X wieku do współczesności*, Warszawa 2008, s. 187 i n.

⁶ Aktualna ustawa o Policji (ostatnia zmiana miała miejsce 5 kwietnia 2019 r. – Dz.U. 2019 poz. 15) została uchwalona przez Sejm 6 kwietnia 1990 roku. Tekst jednolity na podstawie Internetowego Systemu Aktów Prawnych (www.isap.sejm.gov.pl). Ustawa o Policji stanowi organizację i działalność Policji, składa się z 11 rozdziałów i 158 artykułów.

⁷ Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2007 r., nr 43, poz. 277 z późn. zm.).

⁸ A. Dana, *Policja w systemie administracji publicznej. Prawne formy, metody i środki działania*, Siedlce 2017, s. 257–262.

⁹ Oznaką przemian, jakie nastąpiły jest m. in. wykazywana w sondażach opinii publicznej wysoka aproba dla policji w Polsce po 1989 r. Przyczyniły się do tego zmiany prawne określa-

Niechlubne doświadczenia z okresu działalności Milicji Obywatelskiej¹⁰ sprawiły, że autorzy ustawy poważnie ograniczyli uprawnienia policjanta. Policję akcentowano przede wszystkim jako instytucję „użyteczności publicznej” oraz społecznego opiekuna społeczeństwa¹¹. Zmiany, o których mowa spowodowały, iż ustawodawca w pośpiechu starał się zmniejszyć dystans dzielący polskie unormowania od standardów państw prawnych. Upolitycznione w swej treści ustawy: z dnia 14 lipca 1983 r. o urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych i zakresie działania podległych mu organów¹² oraz z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej¹³, zastąpione zostały szeregiem aktów prawnych, stanowiących nie tylko nową, normatywną regulację działalności organów ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego¹⁴, lecz także pewien przełom jakościowy w kształtowaniu podstaw prawnych funkcjonariuszy policji i realizowanych przez nie celów¹⁵.

Celem *Ustawy z 6 kwietnia 1990 r.*, była regulacja spraw dotyczących tej formacji i jej funkcjonariuszy¹⁶. Stworzono skomplikowany dwuczęściowy akt prawny. W części pierwszej znalazł się zespół unormowań dotyczących organizacji i funkcjonowania Policji jako organu administracji państwowej, realizują-

jące granice władzy, a także uwzględnienie w tzw. ustawach policyjnych i przepisach wykonawczych regulujących funkcjonowanie policji podstawowych międzynarodowych standardów, określających postępowanie policji. Podstawowy kanon owych standardów obejmuje m. in.: zasady użycia siły oraz broni palnej, zakaz stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, postępowanie w stosunku do osób zatrzymanych, tymczasowo aresztowanych lub uwięzionych, przestrzeganie prawa do prywatności oraz prawo do pokojowego zgromadzenia się. Zob.: A. Heijder, *Prawa człowieka a policja*, [w:] *Policja w społeczeństwie okresu przejściowego. Studia i materiały*, red. M. Róg, Szczytno 1995, s. 14.

¹⁰ P. Majer, *Milicja Obywatelska i Policja w latach 1944–1994. Geneza i podstawowe przeobrażenia*, „Przegląd Policyjny” 1994, nr 4, passim; J. Rajchel, E. Dubois, *Policja w systemie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wybrane zagadnienia prawno-organizacyjne*, Siedlce 2017, s. 22–30.

¹¹ A. Misiuk, *Instytucje policyjne w Polsce. Zarys dziejów od X wieku do współczesności*, Szczytno 2006, s. 145 i n.

¹² Ustawa z 14 lipca 1983 r. o urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych i zakresie działania podległych mu organów (Dz.U. nr 38, poz. 172.).

¹³ Ustawa z 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej (Dz.U. nr 38 poz. 181.).

¹⁴ Prawo policyjne to system norm określających oraz regulujących strukturę, ustrój i działalność organów zajmujących się ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego, a w szczególności prawa i obowiązki tych organów, w tym zakres i sposób podejmowanych przez nie działań. Autor wykorzystał tu (zmienioną do celów niniejszego artykułu) definicję T. Hanauska, *Wybrane zagadnienia prawa policyjnego*. [w:] *Prawo policyjne. Komentarz*, t. 1, red. S. Sagan, Katowice 1992, s. 8.

¹⁵ A. Kremplewski, J. Skowron, *Prawa człowieka a policja*, [w:] *Szkola Praw Człowieka. Helsińska Fundacja Praw Człowieka*, Warszawa 1998, z. 5, s. 189–235.

¹⁶ J. Widacki, P. Sarnecki, *Ustrój i organizacja Policji w Polsce oraz jej funkcje i zadania w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Warszawa 1998, s. 19.

cego zadania państwa w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego¹⁷. W tym zakresie ustawa była aktem normatywnym o charakterze ustrojowym. Druga część to zbiór przepisów regulujących status służbowy policjanta. W tej części ustawa określa tzw. pragmatykę służbową, czyli jest aktem określającym prawa i obowiązki funkcjonariuszy Policji¹⁸.

Biorąc pod uwagę: rodzaj, charakter, cele oraz sposoby realizacji zadań, policja spełnia następujące funkcje: operacyjną¹⁹, interwencyjną²⁰, wykrywczą, kontrolno-orzekającą, egzekucyjną i wychowawczą²¹. Ustawa – w dwóch ujęciach – przedstawiła system organizacji nowej instytucji Policji. W pierwszym zaprezentowano podział na tzw. jej rodzaje, do których zaliczono służby: dochodzeniowo-śledczą, operacyjno-rozpoznawczą, techniki kryminalistycznej, techniki operacyjnej, policję ruchu drogowego i prewencji²², oddziały prewencji

¹⁷ J. Czapska, J. Wójcikiewicz, *Policja w społeczeństwie obywatelskim*, Kraków 1999, passim.

¹⁸ Np. art. 58 ust. 1 ustawy o Policji nakłada na policjanta m. in. obowiązek odmowy wykonania rozkazu lub polecenia przełożonego, a także polecenia prokuratora, organu administracji państwowej lub samorządu terytorialnego, jeśli wykonanie rozkazu lub polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa. O odmowie wykonania rozkazu lub polecenia policjant powinien, z pominięciem drogi służbowej, zameldować Komendantowi Głównemu Policji. Kodeks karny z 1997 r. wzmacnia prewencyjne działanie obowiązku odmowy wykonania przestępczego „rozkazu”. Przepisy wprowadzające Kodeks karny wprowadziły do ustawy o policji art. 141a nakazujący odpowiednie stosowanie art. 115 § 18 Kodeksu (definicja rozkazu) oraz art. 318 i art. 344 do funkcjonariuszy policji. Art. 344 Kk. stwierdza, że nie popełnia przestępstwa odmowy wykonania rozkazu żołnierz (w tym przypadku policjant), który odmawia wykonania rozkazu polecającego popełnienie przestępstwa albo go nie wykonuje. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary lub odstąpić od jej wymierzenia jeśli policjant, wykonując taki rozkaz, w celu zmniejszenia szkodliwości czynu wykonał go niezgodnie z jego treścią. Zob.: B. Zajac, *Rozkaz zamiast polecenia służbowego*, „Rzeczpospolita” 1998, nr 204, s. 18.

¹⁹ Polega ona na pozyskiwaniu za pomocą utajnionych technik informacji ze środowisk przestępczych, które to informacje umożliwiają podejmowanie działań wyprzedzających lub szybkie wykrywanie sprawców przestępstw (w tym także działalności terrorystycznej), często na gorącym uczynku. Wyniki działań operacyjnych oraz analiza zagrożeń pozwalają również tworzyć programy prewencyjne (profilaktyczne). Szerzej zob.: J. Szafranski, *Współdziałanie jednostek obrony terytorialnej i policji w walce z terroryzmem*, Szczytno 2004, s. 40.

²⁰ Przejawia się ona głównie poprzez bezpośrednią interwencję funkcjonariuszy policji i stosowaniu przez nich przewidzianych prawem środków przymusu bezpośredniego, a w razie konieczności broni palnej (jako środka ostatecznego), podczas reagowania w wypadku naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Ibidem.

²¹ W. Pokruszyński, K. Straszewski, T. Terlikowski, *System bezpieczeństwa publicznego Polski*, Warszawa 1996, s. 156–157.

²² Służba prewencyjna zajmuje się zapobieganiem przestępstwom i wykroczeniom oraz innym zjawiskom kryminogennym, organizuje i koordynuje działania policji na rzecz ochrony osób i mienia oraz porządku i bezpieczeństwa publicznego, jak również koordynuje przedsięwzięcia jednostek Policji dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Por.: Zarządzenie nr 768 KGP z 14 sierpnia 2007 r. w sprawie form i metod wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę patrolową oraz koordynacji działań o charakterze prewencyjnym (Dz. Urz. KGP. Nr 15/2007 r., poz. 119).

i pododdziały antyterrorystyczne²³, policję specjalistyczną, w tym kolejową, wodną i lotniczą²⁴.

W drugim ujęciu system organizacyjny przedstawia lokalizację organów Policji m.in. w zakresie terytorialnym. Na czele Policji stanął komendant główny, będący centralnym organem administracji państwowej, właściwym w sprawach ochrony bezpieczeństwa obywateli oraz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego, podległym ministrowi spraw wewnętrznych. W terenie natomiast realizację tych zadań powierzono komendantom: wojewódzkim i powiatowym oraz komendantom komisariatów policji²⁵.

²³ Służba prewencyjna ze względu na zakres prowadzonych działań skupia w swoich szeregach pododdziały i oddziały prewencji Policji, Nietatowe Pododdziały Policji (NPP) i Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne Policji (SPAP). Organizowane w Polsce różnego rodzaju uroczystości i imprezy z udziałem szerokich mas społecznych, pościgi za ukrywającymi się groźnymi przestępcami, klęski żywiołowe, epidemie powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia obywateli wymagają wielu przedsięwzięć i czynności zapewniających utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także działań angażujących pododdziały zwarte Policji. Specyfika tych działań wymusza inną od pozostałych jednostek Policji strukturę organizacyjną, inne wyposażenie, odmienne cele i zasady szkolenia, inny sposób przygotowania do działań oraz odmienną taktykę ich prowadzenia. Zob.: Decyzja nr 34 komendanta głównego Policji z 12 lutego 2003 r. w sprawie utworzenia oddziałów prewencji Policji i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji oraz zarządzenie nr 715 komendanta głównego Policji z 22 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i działania nietatowych pododdziałów i oddziałów prewencji Policji (Dz. Urz. KGP. Nr 22/2003 r., poz. 127).

²⁴ Początek działalności polskiego lotnictwa policyjnego datuje się na 1996 r., kiedy powstały dwa pierwsze Zespoły Lotnictwa Policyjnego KWP w Krakowie i w Poznaniu, wyposażone w 2 śmigłowce PZL „Kania”. W 2000 r. przejęto – po rozformowaniu 103. Pułku Lotnictwa Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych – 11 śmigłowców (m.in.: Mi-2, Mi-8, Mi-17, W-3, Bell 206, W-3A Sokół), które po modyfikacji zostały wprowadzone do służby w nowych strukturach Lotnictwa Policyjnego, uroczyste inaugurujących działalność 9 maja 2001 r. Aktualnie poszczególne jednostki organizacyjne Lotnictwa Policji rozlokowane są na lotniskach cywilnych w Warszawie, Białymstoku, Gdańsku, Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie i Wrocławiu. Działalność Lotnictwa Policji ukierunkowana jest się w zasadzie na pięć głównych dziedzin: działania pościgowe, działania w ruchu drogowym, udział w akcjach, operacjach z wykorzystaniem termowizji i pasma TV do transmisji obrazu na stanowisko kierowania, szkolenie i doskonalenie pododdziałów antyterrorystycznych, współdziałanie z innymi rodzajami lotnictwa. Aktami normalizującymi działalność Lotnictwa Policji są: Zarządzenie nr 1158 Komendanta Głównego Policji z dnia 17 października 2005 r. w sprawie powołania oraz określenia organizacji, zakresu działania i właściwości terytorialnej służby Lotnictwo Policji oraz Zarządzenie nr 1216 Komendanta Głównego Policji z dnia 2 listopada 2005 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez służbę Lotnictwo Policji. Bezpośredni nadzór nad działalnością Lotnictwa Policji sprawuje Naczelnik Zarządu Lotnictwa Policji Komendy Głównej Policji. Nadzór merytoryczny sprawuje natomiast Zespół ds. Lotnictwa Służb Porządku Publicznego Departamentu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zob.: P. Maciejczak, *Lotnictwo Policji w Praktyce*, „Kwartalnik Policyjny” 2008, nr 2, passim.

²⁵ Źródło: internet <http://portalwiedzy.onet.pl/88176>, [dostęp: 17.05.2009].

Podobnie jak w okresie międzywojennym, organy samorządu terytorialnego uzyskały większy niż dotychczas wpływ na służby policyjne²⁶. Z kolei w sprawach związanych z organizacją wewnętrzną i wykonywaniem zadań policji organy administracji ogólnej i samorządu terytorialnego uzyskały prawo żądania od niej wyjaśnień oraz przywrócenia stanu zgodnego z porządkiem prawnym. W zakresie wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców uprawnienia te przyznano wyłącznie sądom i prokuratorom.

Na uwagę zasługuje szczególnie charakter i znaczenie dla obywateli regulacji zawartych w rozdziale trzecim ustawy, który określa szczegółowo uprawnienia Policji wobec społeczeństwa podczas wykonywania ustawowych zadań. Ustawodawca podzielił ogół czynności wykonywanych przez Policję w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń na czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze, administracyjno-porządkowe oraz czynności wykonywane na polecenie sądu, prokuratora, organów administracji państwowej i samorządu terytorialnego²⁷.

Dalej określono niezwykle ważne zagadnienia, a mianowicie uprawnienia policjantów w czasie wykonywania czynności służbowych. Znalazły się tu uprawnienia do: legitymowania²⁸, zatrzymywania²⁹, przeszukiwania osób oraz

²⁶ B. Sprengel, *Policja Państwowa a przestępczość w powiecie wrocławskim w latach 1919–1939*, Wrocław 2006, s. 17.

²⁷ A. Babiński, P. Bogdalski, *Policja w strukturze administracji publicznej*, Szczytno 2005, *passim*.

²⁸ W przypadku legitymowania obowiązujące przepisy obligują policjantów do podania podstawy prawnej i przyczyny podjęcia czynności służbowej oraz stopnia, imienia i nazwiska. Przepisy w sposób dość ogólny formułują tryb legitymowania. Prawo to przysługuje policjantowi, gdy „ustalenie tożsamości jest niezbędne do wykonania czynności służbowych, a zwłaszcza w celu: identyfikacji osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia; ustalenia świadków zdarzenia powodującego naruszenie bezpieczeństwa lub porządku publicznego; wykonania polecenia wydanego przez sąd, prokuratora, organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego; identyfikacji osób wskazanych przez pokrzywdzonych jako sprawców przestępstwa lub wykroczeń; poszukiwania osób zaginionych lub ukrywających się przed organami ścigania albo wymiarem sprawiedliwości”. Zob.: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów.

²⁹ W literaturze zwraca się uwagę na różne podstawy policyjnego uprawnienia do zatrzymania jako środka przymusu polegającego na krótkotrwałym pozbawieniu wolności (do 48 godzin). Jest to m.in.: zatrzymanie procesowe – podstawą mogą być tu przede wszystkim przepisy Kodeksu postępowania karnego, do których wprost nawiązuje ustawa o policji w art. 15 ust. 1 pkt. 2 – w Kodeksie postępowania karnego z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. nr 89 poz. 555) jest to rozdział 27 (art. 243–248); zatrzymanie prewencyjne – którego podstawą jest przede wszystkim art. 15 ust. 1 pkt. 3 ustawy o policji (chodzi o prawo zatrzymywania „osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzkiego, a także dla mienia”); zatrzymanie administracyjne – którego podstawą jest m.in. art. 40 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz.U. nr 35, poz. 228, ze zm.). Szerzej zob.: T. Bulenda, Z. Hołda, A. Rzepiński, *Między milicją a reformą. Policja w Polsce w latach 1989–1997*, Warszawa 1998, s. 31–33.

pomieszczeń, dokonywania kontroli osobistej, uprawnienie do żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, jednostek gospodarczych i obywateli. Oddzielnie sprecyzowano warunki użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej³⁰, zasady dokonywania kontroli korespondencji i stosowania techniki operacyjnej³¹. Przewidziano także szczególnego rodzaju uprawnienia na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego. W takiej sytuacji można użyć oddziałów i pododdziałów Policji jednocześnie z jednostkami sił zbrojnych³².

Otwarcie granic sprzyja przenikaniu na teren państwa polskiego międzynarodowych grup przestępczych³³. Rozwijają się nowe formy przestępczości, takie jak np. przestępczość bankowa czy komputerowa³⁴. Skuteczność działań Policji zależy w dużym stopniu od sprawnie funkcjonujących struktur, zdolnych do

³⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu postępowania przy użyciu broni palnej przez policjantów oraz zasad użycia broni palnej przez oddziały i pododdziały zwarte Policji (Dz.U. nr 135, poz. 1132).

³¹ Prawo policyjne przewiduje możliwość „kontroli korespondencji oraz stosowania środków technicznych umożliwiających uzyskiwanie w sposób tajny informacji oraz utrwalanie dowodów” przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych w zakresie nieobjętym przepisami Kodeksu postępowania karnego. Chodzi tu o możliwość zastosowania „środków technicznych” jeszcze przed formalnym wszczęciem postępowania przygotowawczego. Są to tzw. środki techniki operacyjnej, które policja stosuje w celu zapobieżenia lub wykrycia przestępstw umyślnych, ściganych z oskarżenia publicznego: 1) przeciwko życiu, 2) spowodowania ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia, 3) pozbawienia człowieka wolności w celu wymuszenia okupu lub określonego zachowania, 4) przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu (tzn.: sprowadzenia zdarzenia powszechnie niebezpiecznego, sprowadzenia pożaru lub jego niebezpieczeństwa, sprowadzenia niebezpieczeństwa powszechnego), 5) nielegalnego wytwarzania, posiadania lub obrotu bronią, amunicją materiałami wybuchowymi, środkami odurzającymi lub psychotropowymi oraz materiałami jądrowymi i promieniotwórczymi, 6) gospodarczych, powodujących znaczną szkodę majątkową, przeciwko mieniu znacznej wartości lub skarbowych, polegających na uszczupleniu podatku lub innej należności Skarbu Państwa w znacznej wartości, 7) przyjmowania lub wręczania korzyści majątkowej w wielkich rozmiarach w związku z pełnioną funkcją publiczną lub związaną ze szczególną odpowiedzialnością, 8) podrabiania, przerabiania pieniędzy i papierów wartościowych oraz puszczania ich w obieg, 9) określonych w art. 258 kk. (udział w zorganizowanej grupie przestępczej i/lub zbrojnej), 10) ściganych na mocy umów i porozumień międzynarodowych (art. 19 ust. 1 ustawy o policji). Dokładniejszą analizę czynności operacyjnych policji w świetle przepisów resortowych zob. *Między milicją...*, s. 85–93.

³² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 marca 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego oraz zasad użycia broni palnej przez te jednostki; Zob. szerzej: B. Pacek, *Oddziały Specjalne Żandarmerii Wojskowej*, Warszawa [b.r.w.], passim.

³³ A. Koweszko, *Międzynarodowa współpraca policyjna*, [w:] *Polska Policja na drodze do Unii Europejskiej*, red. B. Góralczyk, Warszawa 2000, passim.

³⁴ *Przestępczość z wykorzystaniem elektronicznych instrumentów płatniczych*, red. J. Kosiński, Szczytno 2006, passim.

szybkiego reagowania i natychmiastowego przeciwdziałania w obliczu nowo powstałych zagrożeń bezpieczeństwa publicznego, struktur bardziej elastycznych w przystosowywaniu się do nowej rzeczywistości. Podejmowane są inicjatywy mające przystosować Policję do skuteczniejszego przeciwdziałania takim zjawiskom. Powstają kolejne projekty zmian prawa policyjnego, których celem jest wprowadzenie większych uprawnień dla Policji, przystosowanych do walki z nowymi formami przestępczości oraz modyfikacja niektórych z dotychczasowych uprawnień, aby zwiększyć ich skuteczność w walce z nowymi zagrożeniami bezpieczeństwa i porządku publicznego³⁵.

W aspekcie sprawnego zwalczania przestępczości zorganizowanej³⁶ kluczowe znaczenie miał fakt tworzenia odrębnych policyjnych struktur organizacyjnych, które miały zapewnić skuteczność działania w tym zakresie. W 1994 r. powołano w Komendzie Głównej Policji Biuro do Walki z Przestępczością Zorganizowaną³⁷. Następnie w 1997 r. na podstawie doświadczeń policji krajów zachodnich utworzono kolejną agendę – Biuro ds. Narkotyków³⁸.

Szczególny charakter zadań tych dwóch pionów spowodował potrzebę centralizacji ich działania i organizacji. 1 grudnia 1998 r. struktury terenowe obu biur zostały podporządkowane Komendzie Głównej Policji.

Kolejne działania w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej³⁹ – coraz częściej przybierającej charakter mafijny⁴⁰ – wyznaczyło utworzenie 15 kwietnia 2000 r. przez komendanta głównego Policji, za zgodą ministra spraw wewnętrznych i administracji, Centralnego Biura Śledczego (dalej: CBS)⁴¹. W związku z tym wyznaczono trzy główne obszary zainteresowania Biura: kryminalny (terror, materiały wybuchowe, broń, haracze)⁴², narkotykowy (pro-

³⁵ S. Pieprzny, *Zmiany prawno-organizacyjne w Policji w latach 1990–2007*, [w:] *Policja w Polsce. Stan obecny i perspektywy*, t. 1, red. A. Szymaniak, W. Ciepela, Poznań 2007, passim.

³⁶ L. Gašpíerik, *Kriminologia*, Žilina 2003, passim.

³⁷ Powołane w styczniu 1994 r. Biuro do Walki z Przestępczością Zorganizowaną funkcjonowało początkowo w strukturach Komendy Głównej Policji, a od lipca 1996 r. w Komendach Wojewódzkich Policji. Szerzej zob.: S. Łodziński, *Porozumienia z Schengen a polska polityka bezpieczeństwa*, „Biuletyn Kancelarii Sejmu”, Warszawa 2000, nr 761, s. 11.

³⁸ Powołane w lutym 1997 r. Biuro do Spraw Narkotyków podlegało początkowo Komendom Wojewódzkim Policji, a od grudnia 1998 r. Komendzie Głównej Policji. W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, Warszawa 2008, s. 103–108.

³⁹ B. Hołyst, *Przestępczość zorganizowana i jej implikacje*, [w:] *Policja polska wobec przestępczości zorganizowanej*, Szczytno 1997, passim.

⁴⁰ Z. Rau, *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, Kraków 2002, passim.

⁴¹ *Biuro doskonale broni się swoją pracą*, wywiad Mariusza Góry z Dyrektorem CBS KGP mł. insp. Pawłem Wojtunikiem. Źródło: internet <http://www.twoje-miasto.pl/wiadomości,a6d>, [dostęp: 17.05.2009].

⁴² Szczegółowy zakres zadań CBS w przedmiocie zwalczania przestępczości kryminalnej obejmuje: rozpoznawanie grup przestępczych prowadzących działania przestępcze o wysokim stopniu brutalizacji czynów – dokonujących zabójstw, przestępstw przy użyciu broni palnej, wymuszeń rozbójniczych, windykacji należności; zwalczanie przestępstw związanych z prze-

dukcja, przemysł i handel narkotyków)⁴³ i ekonomiczny (korpucja, pranie brudnych pieniędzy, afery bankowe, giełdowe). We wszystkich województwach utworzono terenowe zarządy podporządkowane bezpośrednio kierownictwu CBS w KGP.

Odrębnym i niezwykle istotnym problemem jest działalność polskiej Policji na arenie międzynarodowej. Współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi wynikające z art. 1 ust.2 pkt. 7 *Ustawy o Policji...* należy do podstawowych zadań tej formacji. Współpraca ta jest realizowana na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz innych odrębnych przepisów i oznacza udział wyznaczonych jednostek organizacyjnych Policji polskiej w międzynarodowych organizacjach współpracy.

Reaktywowano członkostwo w Interpolu (Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej)⁴⁴. W wyniku uwarunkowań politycznych rząd polski w 1952 r. zerwał wszelkie kontakty z tą organizacją. Pierwsze kroki zmierzające do ponownego przyjęcia zostały poczynione w 1989 r. Ostatecznie nastąpiło ono w 1990 r. podczas Zgromadzenia Ogólnego Interpolu w Ottawie.

Kolejną międzynarodową organizacją policyjną jest Europol⁴⁵. Polska przed przyjęciem do Unii Europejskiej nie mogła liczyć na przystąpienie do Konwencji o Europolu. Mogła jednak nawiązać z nim oficjalne kontakty jako kraj trzeci. Warunkiem nawiązania formalnej współpracy z Europolem przez państwa spoza Unii Europejskiej było podpisanie stosownej umowy pomiędzy przedstawicielem rządu państwa wnioskującego o nawiązanie kontaktu a dyrektorem Europolu. Polska wraz z krajami, takimi jak: Stany Zjednoczone Ameryki, Bułgaria, Węgry, wyraziła chęć nawiązania oficjalnych kontaktów z tą organizacją. Konwencja nie ograniczała jednak instytucjonalnych kontaktów i nieformalnej współpracy w konkretnych sprawach oraz wymiany informacji do celów prognostyczno-analitycznych, a także akredytacji oficera łącznikowego.

Na uwagę zasługuje fakt, iż 3 października 2001 r. rząd RP podpisał umowę z Europejskim Biurem Policji „Europol” o współpracy w zwalczaniu przestępczości. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r. stanowiło for-

mytem broni i amunicji, nielegalnym obrotem bronią palną i materiałami wybuchowymi; eliminacja zorganizowanych grup dokonujących przestępstw uprowadzeń dla okupu i wymuszeń haraczy; zwalczanie zorganizowanych grup przestępczych dokonujących przestępstw związanych z kradzieżą pojazdów, ich przemysłem i legalizacją, kradzieżami z włamaniem; zwalczanie przestępczości związanej z prostytucją, zapobieganie handlowi ludźmi; realizacja zadań wynikających ze zwalczania zjawiska terroru kryminalnego, terroryzmu i ekstremizmu; rozpoznawanie i neutralizacja zorganizowanych struktur przestępczych zdominowanych przez przedstawicieli mniejszości etnicznych. CBS liczy łącznie ok. 2000 etatów (1820 policyjnych). Zob.: M. Tabor, *Coraz bliżej celu*, „Gazeta Policyjna” Warszawa 2004, nr 13, s. 6.

⁴³ Źródło: internet <http://cbś.pl/>, [dostęp: 21.05.2009].

⁴⁴ A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919–1939. Powstanie, organizacja, kierunki działania*, Warszawa 1996, passim.

⁴⁵ J. Rajchel, E. Dubois, *Policja w systemie ochrony*, s. 86–93.

malną podstawę do rozpoczęcia procedury ratyfikacji Konwencji o Europolu. 1 listopada 2004 r. przystąpienie polskiej Policji do tej międzynarodowej organizacji policyjnej stało się faktem⁴⁶. Polscy policjanci po 1990 r. brali też licznie udział w wielu misjach pokojowych organizowanych przez ONZ⁴⁷, OBWE i Unię Europejską w tych miejscach na świecie, gdzie zaistniało realne zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz destabilizacja sytuacji społecznej i międzynarodowej⁴⁸.

W operacjach na obszarze byłej Jugosławii, w Iraku oraz w Tadżykistanie uczestniczyło łącznie 1170 policjantów, w tym 18 kobiet. Podczas pełnienia służby w misjach pokojowych śmierć poniosło 4 polskich policjantów, natomiast 18 zostało rannych.

Po 1990 r. Polska zawarła również bilateralne porozumienia w zakresie zwalczania przestępczości i terroryzmu z kilkunastoma krajami: Austrią, Belgią, Bułgarią, Chorwacją, Czechami, Finlandią, Francją, Holandią, Irlandią, Litwą, Łotwą, Marokiem, Niemcami, Rosją, Rumunią, Słowacją, Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej, Tunezją, Turcją, Ukrainą, Węgrami i Włochami.

Celem bezpośredniej współpracy i koordynacji współdziałania Policji i innych organów i instytucji RP z zagranicznymi formacjami policyjnymi lub ich organizacjami międzynarodowymi powołano Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji (dalej: BMWP). Do zadań BMWP należy: organizowanie i koordynowanie przedsięwzięć policyjnych wynikających z członkostwa Rzeczyposp.

⁴⁶ A. Liszewski, *Europol – wyzwania dla polskiej policji*, Uniwersytet im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2008 [praca licencjacka].

⁴⁷ Polska Policja uczestniczy w operacjach pokojowych Narodów Zjednoczonych od 27 marca 1992 r. 30. polskich policjantów wzięło wówczas udział po raz pierwszy w misji UNPROFOR (United Nations Protection Force) na terenach byłej Jugosławii. Ich podstawowymi zadaniami były: obserwacja oraz inspekcja miejscowego wymiaru sprawiedliwości i policji, szkolenia kadr organów ścigania, doradztwo w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego, prowadzenie specjalistycznych szkoleń na temat handlu narkotykami, handlu „żywym towarem” i innych form przestępczości zorganizowanej. Pod auspicjami ONZ polacy uczestniczyli w misjach: UNPROFOR – teren byłej Jugosławii (1992–1995), UNGCI – Irak (1995–1996), UNTAES – Chorwacja (1996–1998), UNIPTF – Bośnia i Hercegowina (1996–2002), UNMOT – Tadżykistan (1998–2000), UNMIS – Sudan (2005–2006), UNMIK – Kosowo (1999–2008). Źródło: materiały własne, por.: Cz. Marcinkowski, *Żołnierz polski w wybranych operacjach pokojowych ONZ*, Wyd. Comandor Warszawa [brw.], passim.

⁴⁸ Policjanci uczestniczyli w misjach: OBWE – Chorwacja (1998–2001), Unii Europejskiej (dalej: UE) PROXIMA – Macedonia (2003–2005), Unii Zachodnioeuropejskiej MAPE – Albania (1997–2001). Aktualnie funkcjonariusze służą w misjach UE: w Bośni i Hercegowinie (EUPM od stycznia 2003 r., aktualnie reprezentuje polską Policję 7 oficerów), w Islamskiej Republice Afganistanu (EUPOL), w Gruzji (EUMM Georgia), w Kosowie (EULEX, od 2008 r. w skład kontyngentu wchodzi – Jednostka Specjalna Policji (115 policjantów) oraz eksperci (8 policjantów). Zob.: D. Jankowski, *Udział Polski w misjach Unii Europejskiej – zbędne ryzyko czy niezbędne działanie?*, „Komentarz Międzynarodowy Pułaskiego” Warszawa 2008, nr 1, s. 1–9, por. też: R. Zięba, *Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Warszawa 2007, s. 141 i n.

spolitej Polskiej w Unii Europejskiej oraz w innych organizacjach i instytucjach o charakterze międzynarodowym, realizowanie zadań wynikających z ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen (dalej: SIS) oraz Systemie Informacji Wizowej (dalej: SIW), organizowanie kontaktów międzynarodowych Komendanta Głównego Policji, jego zastępców i kierownictwa biura, koordynowanie działań Policji w zakresie współpracy międzynarodowej, w tym przygotowywanie analiz i opinii oraz wyznaczanie głównych kierunków jej rozwoju, prowadzenie i koordynowanie międzynarodowej współpracy policyjnej realizowanej przez komórki organizacyjne KGP oraz komendy wojewódzkie Policji, Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie i szkoły policyjne, zapewnianie organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości całodobowej wymiany informacji operacyjno-procesowych z zagranicą oraz koordynowanie poszukiwań międzynarodowych. Ważnym aspektem oceny pracy służb policyjnych jest stopień społecznego poczucia bezpieczeństwa. Jest ono efektem wpływu różnych czynników. Oddziałują na nie zarówno obiektywnie istniejące uwarunkowania, np. zauważalne nasilenie zagrożeń w najbliższym otoczeniu, jak też wyobrażenia o przestępczości w kraju, ukształtowane w dużym stopniu przez środki masowego przekazu⁴⁹. Badania sondażowe wskazują, że aktualny poziom zaufania społecznego do Policji – podobnie jak 10 lat temu – oscyluje między 60 a 70%⁵⁰.

Na koniec należy stwierdzić, że okresowe wahania akceptacji społeczeństwa dla tej formacji uzależnione są m.in. od wydarzeń związanych ze zmianami politycznymi i gospodarczymi oraz doniesieniami mediów dotyczącymi różnych aspektów życia publicznego i działań policyjnych.

Przemiany wywołane przez Jesień Ludów 1989 r. doprowadziły do demonstacji porządku jałtańskiego, otwierając przed państwem polskim nowe możliwości, w tym budowę nowych struktur bezpieczeństwa narodowego⁵¹. W tym okresie zapewnienie bezpieczeństwa, w diametralnie zmieniającej się Europie, stało się dla polskich elit politycznych sprawą najwyższej wagi, wyznacznikiem racji stanu. Kierunek rozwoju wybrany wówczas przez Polskę – opcja euroatlantycka, okazał się właściwy. Można stwierdzić, że bezpieczeństwo naszego

⁴⁹ L.F. Korzeniowski, *Securitologia*, Kraków 2008, passim.

⁵⁰ W cyklicznym sondażu CBOS oceniającym różne instytucje i organizacje, w czerwcu 1998 r. 58 % badanych respondentów „dobrze” oceniało Policję, a 34% „źle”. Wśród instytucji niepolitycznych policję wyprzedziły kolejno: Polskie Radio, telewizja publiczna, wojsko, Narodowy Bank Polski, Rzecznik Praw Obywatelskich (Najwyższą Izbę Kontroli dobrze oceniło tytuł samo respondentów, mniej jednak było tu wskazań na złą ocenę niż w przypadku policji). Policja była lepiej oceniana niż giełda papierów wartościowych, UOP, sądy, prokuratura i NSZZ „Solidarność”. Oceny działalności instytucji publicznych. Komunikat z badań (BS/94/94/98). Warszawa: CBOS, lipiec 1998 (mat. powiel.), s. 8. Zob. także dane cytowane przez T. Bulendę, A. Kremplewskiego, P. Moczydłowskiego, A. Rzeplińskiego: *Między milicją a reformą. Policja w Polsce w latach 1989–1997*, Warszawa 1998, s. 28–30 oraz 95–96.

⁵¹ R. Kuźniar, *Droga do wolności. Polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej*, Warszawa 2008, s. 86–87.

kraju jest zapewnione, przez co zostały stworzone odpowiednie warunki międzynarodowe dla rozwoju III Rzeczypospolitej w nowym tysiącleciu⁵².

Polska w XXI w. powinna zdecydowanie zmierzać w kierunku przyspieszenia prac integracyjnych w sferze bezpieczeństwa, wykorzystać swój dorobek w tej dziedzinie i rozwinąć go w budowę zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego. Dotychczas została opracowana strategia bezpieczeństwa narodowego, która łączy w sobie strategię bezpieczeństwa i obronności. Aktualnie należy się skoncentrować na praktycznym wdrażaniu idei integrowania bezpieczeństwa narodowego w konkretnych pracach planistycznych i organizacyjnych⁵³.

Bibliografia

Źródła

Ustawa z 14 lipca 1983 r. o urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych i zakresie działania podległych mu organów (Dz.U. nr 38, poz. 172.).

Ustawa z 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej (Dz.U. nr 38 poz. 181.).

Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2007 r., nr 43, poz. 277 z późn. zm.).
Dz. Urz. KGP. Nr 22/2003 r., poz. 127.

Dz. Urz. KGP. Nr 15/2007 r., poz. 119.

Czasopisma

Jankowski D., *Udział Polski w misjach Unii Europejskiej – zbędne ryzyko czy niezbędne działanie?*, „Komentarz Międzynarodowy Pułaskiego” 2008, nr 1.

Łodziński S., *Porozumienia z Schengen a polska polityka bezpieczeństwa*, „Biuletyn Kancelarii Sejmu” 2000, nr 76.

Maciejczak P., *Lotnictwo Policji w Praktyce*, „Kwartalnik Policyjny” 2008, nr 2.

Majer P., *Milicja Obywatelska i Policja w latach 1944–1994. Geneza i podstawowe przeobrażenia*, „Przegląd Policyjny” 1994, nr 4.

Tabor M., *Coraz bliżej celu*, „Gazeta Policyjna” 2004, nr 13.

Zajac B., *Rozkaz zamiast polecenia służbowego*, „Rzeczpospolita” 1998, nr 204.

Opracowania

Babiński A., Bogdalski P., *Policja w strukturze administracji publicznej*, Szczytno 2005.

Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe, red. A. Ciupiński, K. Malak, Warszawa 2004.

⁵² *Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe*, s. 311.

⁵³ S. Koziej, *Wyzwania...*, s. 8.

- Bulenda T., Hołda Z., Rzepiński A., *Między milicją a reformą. Policja w Polsce w latach 1989–1997*, Warszawa 1998.
- Bulenda T., Krempleski A., Moczydłowski P., Rzepliński A., *Między milicją a reformą. Policja w Polsce w latach 1989–1997*, Warszawa 1998.
- Czapska J., Wójcikiewicz J., *Policja w społeczeństwie obywatelskim*, Kraków 1999.
- Dana A., *Policja w systemie administracji publicznej. Prawne formy, metody i środki działania*, Siedlce 2017.
- Gašpieri L., *Kriminologia*, Žilina 2003.
- Hanausek T., *Wybrane zagadnienia prawa policyjnego*, [w:] *Prawo policyjne. Komentarz*, tom I, red. S. Sagan, Katowice 1992.
- Heijder A., *Prawa człowieka a policja*, [w:] *Policja w społeczeństwie okresu przejściowego. Studia i materiały*, red. M. Róg, Szczytno 1995.
- Hołyst B., *Przestępczość zorganizowana i jej implikacje*, [w:] *Policja polska wobec przestępczości zorganizowanej*, Szczytno, 1997.
- Korzeniowski L.F., *Securitologia*, Kraków 2008.
- Korzeniowski L.F., Pepłoński A., *Wywiad gospodarczy. Historia i współczesność*, Kraków 2005.
- Koweszko A., *Międzynarodowa współpraca policyjna*, [w:] *Polska Policja na drodze do Unii Europejskiej*, red. B. Góralczyk, Warszawa 2000.
- Krempleski A., Skowron J., *Prawa człowieka a policja*, [w:] *Szkoła Praw Człowieka. Helsińska Fundacja Praw Człowieka*, z. 5, Warszawa 1998.
- Kuźniar R., *Droga do wolności. Polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej*, Warszawa 2008.
- Liszewski A., *Europol – wyzwania dla polskiej policji*, Uniwersytet im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2008 [praca licencjacka].
- Majer P., *Milicja Obywatelska 1944–1957. Geneza, organizacja, działalność w aparacie władzy*, Olsztyn 2004.
- Marcinkowski Cz., *Żołnierz polski w wybranych operacjach pokojowych ONZ*, Warszawa [brw.].
- Mądrzejowski W., *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, Warszawa 2008.
- Misiuk A., *Historia Policji w Polsce. Od X wieku do współczesności*, Warszawa 2008.
- Misiuk A., *Instytucje policyjne w Polsce. Zarys dziejów od X wieku do współczesności*, Szczytno 2006.
- Misiuk A., *Policja Państwowa 1919–1939. Powstanie, organizacja, kierunki działania*, Warszawa 1996.
- Pacek B., *Oddziały Specjalne Żandarmerii Wojskowej*, Warszawa 2007.
- Pieprzny S., *Zmiany prawno-organizacyjne w Policji w latach 1990–2007*, [w:] *Policja w Polsce. Stan obecny i perspektywy*, t. 1, red. A. Szymaniak, W. Ciepela, Poznań 2007.

- Przestępczość z wykorzystaniem elektronicznych instrumentów płatniczych*, red. J. Kosiński, Szczytno 2006.
- Rajchel J., Dubois E., *Policja w systemie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wybrane zagadnienia prawno-organizacyjne*, Siedlce 2017.
- Rau Z., *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, Kraków 2002.
- Sprenkel B., *Policja Państwowa a przestępczość w powiecie wrocławskim w latach 1919–1939*, Włocławek 2006.
- Stadtmüller E., *Demokracja a polityka zagraniczna. Doświadczenia Polski w latach 90.*, [w:] *Polityka Polski wobec organizacji i państw europejskich 1990–2002*, red. M.S. Wolański, Wrocław 2003.
- Struniawski J., *Sztaby w policji. Organizacja i funkcjonowanie*, Szczytno 2017.
- Szafrański J., *Współdziałanie jednostek obrony terytorialnej i policji w walce z terroryzmem*, Szczytno 2004.
- Terlikowski T., *System bezpieczeństwa publicznego Polski*, Warszawa 1996.
- Widacki J., Sarnecki P., *Ustrój i organizacja Policji w Polsce oraz jej funkcje i zadania w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Warszawa 1998.
- Zięba R., *Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Warszawa 2007.

Źródła internetowe

- <http://portalwiedzy.onet.pl/88176>, [dostęp: 17.05.2009].
- <http://cbś.pl/>, [dostęp: 21.05.2009].
- <http://www.twoje-miasto.pl/wiadomości,a6d>, [dostęp: 17.05.2009].

The role of the Police in the period of the Third Republic of Poland. Selected problems

Summary

For the nation and the Polish state, which have experienced many tragedies, wars, uprisings and occupations in the past centuries, ensuring sustainable security is not only a condition for survival, but also an opportunity to make up for delays in relation to the level of civilisation of the European community. Currently Poland is a safe country. None of our neighbours negates our borders. Poland entered the 21st century in exceptional conditions. She has become a member of the North Atlantic Alliance, which to a large extent guarantees its security. In the current legal system, one of the authorities responsible for the proper implementation of the state security policy is the Police. In turn, the sense of security is defined primarily in terms of physical security of person and security of property. Feeling safe means, among other things, no fear of robbery, theft, beatings. The role of the police in protecting internal security is special. Due to the nature of the tasks assigned to the police officers, they are closest to the problems that affect the society.

Keywords: Police, security, internal security, combating crime, public order.